

Organisoitu naapuriapu vahvistaa arjen turvallisuutta

Turvaa ja turvallisuudentunnetta

Naapuriapu mahdollistaa lapsiperheille sujuvamman arjen, ikäihmisille kotona asumisen pidempään, mökkiläiselle turvallisuudentunteen ja äkillisesti sairastuneelle mielenrauhan – apua saa, jos tarvitsee. Parhaimmillaan naapuriapu on luontevaa ja vastavuoroista.

Todellisuus ei aina ole tätä. Yhä useampi suomalainen asuu yksin eivätkä naapurit aina tunne toisiaan. Organisoitu naapuriapu voi olla yhteisössä tarpeen. Sen avulla kaikilla on kanava pyytää ja tarjota apua ilman isoa kynnystä.

Yhteisöjen organisoitu naapuriapu ei korvaa viranomaisia, pelastustoimea tai

sosiaali- ja terveystalvaeluita. Se on yhteistyötä muiden auttamiseksi, mikä luo turvallisuudentunnetta, täydentää viranomaisapua ja vahvistaa yhteisöjen omaa toimintakykyä. Arjen avun lisäksi naapuriapu tukee kriisitilanteissa. Silloin kun ihmiset tuntevat toisensa, yhteistyö ja auttaminen käynnistyvät nopeammin myös häiriötilanteissa.

Naapuriapuryhmä toimii arjessa

Organisoitu naapuriapu ja naapuriapuryhmät toimivat ensisijaisesti ihmisten päivittäisessä arjessa. Tapoja organisoidun naapuriavun järjestämiseksi on monia. Yhteistä on, että naapuriapu on maksutonta, pyyteetöntä ja kertaluon-

teista tai lyhytkestoista apua. Naapuriapua voi pyytää kuka tahansa, joka apua tarvitsee. Auttaja, naapuriapuri, on vapaaehtoinen, jolta ei vaadita erityistaitoja, vaan vain halua antaa aikaansa muille, sitoutumista vaitioloon asiakkaiden asioista ja asiakkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittamista.

Ryhmässä auttaminen ei ole kiinni yhdestä ihmisestä. Jos ei itse ehdi, joku toinen ehtii auttamaan. Ryhmässä on myös monenlaista osaamista ja tarvittaessa apuun saadaan useampikin auttaja.

Jokainen yhteisö voi löytää itselleen sopivan tavan toimia. Useimmissa naapuripuryhmissä toiminnan perustana on kylä- tai asukas yhdistyksen alla toimiva, vapaaehtoisista koottu ryhmä. Ryhmä tarvitsee ainakin vetäjän eli toiminnan koordinoijan ja tälle mielellään varahenkilön. Lisäksi voidaan valita muita vastuuhenkilöitä hoitamaan esimerkiksi viestintää ja tehtävien jakamista. Pienessä yhteisössä sama henkilö voi hoitaa useita tehtäviä, kunhan vastuut ovat kaikkien tiedossa.

Vapaaehtoiseksi ryhtymiselle ei vaadita mitään erityisiä taitoja – normaalit arjen taidot riittävät. On tärkeää, että kaikki ovat tervetulleita ryhmään omana itsenään.

Luottamuksellisuus on naapuriaputoiminnan perusta, joka tulee tehdä selväksi kaikille osapuolille. Käytännössä ryhmän on pitänyt ansaita avunpyytäjän luottamus jo tilanteessa, jossa apua pyydetään. Luottamus syntyy toistuvista kohtaamisista ja kokemuksesta, että apua voi pyytää ilman häpeää. Ryhmän

onkin hyvä miettiä, kuinka se voi rakentaa luottamusta omassa yhteisössään, jotta siltä uskalletaan pyytää apua.

Auttamisen rajat

Hei alussa kannattaa määrittää ryhmän toiminnan rajat. Millaiset auttamistehtävät kuuluvat naapuriaputoimintaan, milloin avunpyytäjää autetaan löytämään ammattiapua jne.? Vapaaehtoisia ei myöskään pidä lähettää vaarallisiin tehtäviin. Avunpyyntöjä vastaanottaessa on muistettava, että auttajan turvallisuutta ei saa vaarantaa eikä kaikkea apua voida järjestää vapaaehtoistoimintana.

Jo ryhmän perustamisvaiheessa kannattaa selvittää vakuutukset. Jos naapuripuryhmä toimii jonkin yhdistyksen alla, onko yhdistyksellä talkoovakuutus ja jos, mitä se kattaa. Jos talkoovakuutusta ei ole, jokaisella ryhmäläisellä on oltava oma vakuutus ja hänen on itse tiedettävä, uskaltaako esimerkiksi lähteä kiipeämään katolle tai pilkkomaan moottorisahalla pihatien poikki kaatunutta puuta.

On myös töitä, jotka ehdottomasti vaativat ammattilaisen. Sähkömiehen tai kotisairaanhoidajan töitä eivät vapaaehtoiset voi tehdä, elleivät he sitten ole päteviä sähköasentajia ja sairaanhoitajia. Maksuton vapaaehtoistyö voi myös vaikeuttaa lähiseudun yrittäjien toimeentuloa, jos tarjotaan ilmaiseksi työtä, johon omalta paikkakunnalta löytyy päteviä yrittäjiä. Tällöin avunpyytäjä kannattaa ohjata paikallisen yrittäjän asiakkaaksi.

Auttajalle ei saa tulla auttamisesta kohtuuttomasti kustannuksia tai ainakin kustannuksiin on oltava auttajan suostumus. Organisoitu naapuriapu on maksutonta avun pyytäjälle ja palkatonta vapaaehtoistyötä auttajalle. Kustannuksia pitää kuitenkin voida korvata. Kun pysytään selkeästi kustannusten korvaamisessa, verottajalla ei pitäisi olla sanomista naapuriaputoimintaan.

Ryhmän vetäjän tehtävänä on vastaanottaa avunpyyntöjä, arvioida kuuluuko pyyntö naapuriavun tehtäviin ja välittää ne auttajille. Suurin osa avunpyynnöistä on yksinkertaisia, mutta joskus avunpyyntöjä voidaan arvioida myös yhdessä.

Yhteydenpito

Naapuriapuryhmä tarvitsee viestintäkanavat sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Ryhmän sisäiseen viestintään on mietittävä, mikä toimii jäsenien kannalta parhaiten. Onko se jokin somealusta vai tekstiviestit? Kanavaa tarvitaan avunpyyntöjen jakamiseen, niihin vastaamiseen, järjestelyjen sopimiseen ja keskinäiseen yhteydenpitoon.

Asiakkaille avunpyytäminen on tehtävä helpoksi ja luottamukselliseksi. Siksi pelkkä WhatsApp-ryhmä ei riitä, sillä siinä kaikki ryhmän jäsenet näkevät avunpyynnöt. Ryhmän yhteinen puhelinnumero luo selkeyttä ja yksityisyyttä avunpyytämiseen. Naapuriapuryhmällä voi olla jopa kokonaan oma puhelin, joka on vain naapuriapukäytössä. Tällöin numero ei ole riippuvainen kenestäkään jäsenestä ja tämän puhelimesta. Puhelinnumero ei vaihdu, vaikka ryhmäläisiä poistuu ja tulee uusia.

Tärkeintä on, että ohjeet yhteydenottoon ovat selkeästi esillä ja yhteisön tiedossa ja että avunpyytäjät tietävät, että auttajat ovat vapaaehtoisia. Aina apu ei tule heti, vaan sitten kun auttajan aikatauluihin sopii. Tämä pätee myös avunpyyntöihin vastaamisessa. Vaikka vapaaehtoinen ei ehtisi vastata puheluun tai viestiin heti, asiakas tietää, että siihen vastataan niin pian kuin mahdollista. Tämä luo turvallisuutta avun tarvitsijoille.

Auttamista kännykkäsovelluksella

Voisiko digitaalinen ryhmä madaltaa kynnystä pyytää ja tarjota apua? Commu on yhteisöalusta, jossa yksittäiset ihmiset voivat maksuttomalla kännykkäsovelluksella pyytää ja tarjota apua. Lisäksi kunta tai järjestö voi tehdä Commun kanssa yhteistyösopimuksen, minkä jälkeen alustalle tulee oma alue, jossa voi viestiä ja tiedottaa esimerkiksi tarjolla olevista vapaaehtoistyön tehtävistä.

Commu voi toimia kevyenä organisoidun naapuriavun väylänä. Yhteisönä on mahdollista yhteisesti päättää, että avunpyyntöjä hoidetaan Commun kautta. Palvelun käyttäjät kirjautuvat sovellukseen vahvalla tunnistautumisella eikä palvelun käyttö sinällään maksa mitään.

Commu saattaa toimia yhteisön naapuriavun alustana erityisesti tiheämmin asutuilla alueilla, joissa kylien tapaista yhteisöllisyyttä ei kenties ole ja joissa käyttäjiä on enemmän. Olisiko tästä apua taajamiin vahvistamaan asukkaiden yhteisöllisyyttä? Entä voisiko yhteisössä toimia erityinen naapuriapuryhmä,

joka pitää avunpyyntöjä silmällä Communissa ja varmistaa, että kaikki saavat apua?

Organisoidun naapuriavun käynnistäminen

Naapuriapuryhmän toiminta voidaan aloittaa, vaikka vain muutaman ihmisen ryhmänä. Välttämättä siihen ei tarvita edes taustayhdistystä. Ensin kutsutaan koolle asiasta kiinnostuneita ja kun ryhmä päätetään perustaa, valitaan ryhmän vetäjä ja varahenkilö, päätetään yhteydenpitokanavat ja kirjataan yhteiset turvallisuutta, tietosuojaa ja toiminnan rajoja koskevat periaatteet. Vapaaehtoisilla auttajilla on oltava vakuutus, myös vastuuvakuutus.

Annettavaan apuun vaikuttavat tehtävän turvallisuus ja vakuutuksen rajaukset. Otetaanko vastaan avunpyyntöjä mahdollisesti vaarallisesta työstä? Onko työhön olemassa asianmukaiset varusteet? Ryhmän kannattaa kartoittaa vapaaehtoisten taidot, jotta avunpyyntöihin osataan kysyä sopivinta auttajaa.

Olennaista on löytää paras kanava tai parhaat kanavat, jota kautta avuntarvitsijat pyytävät ryhmältä apua, ja kanavat, joissa toiminnasta tiedotetaan. Ryhmä voi myös sopia yhteistyöstä muiden toimijoiden kanssa. Jotkin ryhmät ovat esimerkiksi vastanneet kotihoidon avunpyyntöihin silloin, kun avun tarve ei kuulu kotihoitajan työhön.

Tiedottaminen

Naapuriapuryhmän tai vaikkapa Commun käyttönoton tiedottaminen ja toiminnan tutuksi tekeminen yhteisölle on

tärkeää eikä tiedottamista saa lopettaa ryhmän aloittamisen jälkeen. Ryhmästä pitää muistaa kertoa uudelleen ja uudelleen. Kun itsestä tuntuu, että asiaa on toivotettu jo kyllästymiseen asti, viesti alkaa vasta mennä perille. Jos avuntarvitsija ei tiedä naapuriapuryhmän olemassaolosta, ryhmälle ei tule avunpyyntöjä ja ryhmä lakkaa, vaikka kentällä tarvetta olisi ollut.

Monikanavainen tiedottaminen menee perille parhaiten. Siinä hyödynnetään yhteisöstä riippuen ilmoitustauluja, kotisivua, somea, paikallislehteä, alueen tapahtumia, yhdistysten jäsenposteja ja kunnan tiedotuskanavia, laitetaan mainoslappusia jakoon paikalliseen apteekkiin, kauppaan ja hoitokotiin tai pyydetään kotihoitajia viemään mainokset asiakkaiden luo, vieraillaan seurakunnan ja MSL:n tapahtumissa kertomassa uudesta toiminnasta ja pyörähdetään koulun vanhempainillassa, jos mahdollista.

Haasteita

Naapuriaputoiminnan pitäminen viireinä vaatii riittävästi avunpyyntöjä. Muuten auttajien motivaatio katoaa ja ryhmä hiipuu. Tiedottaminen on ollut useiden ryhmien haaste. Naapuriaputoimintaa on pidettävä jatkuvasti näkyvillä ja muistutettava yhteisöä palvelun olemassaolosta kerta toisensa jälkeen. Samalla muistutellaan ryhmän olemassaolosta mahdollisille uusille auttajille, mikä varmistaa ryhmän jatkuvuutta.

Haastateltujen ryhmävetäjien mukaan avunpyyntöihin on alussa suorastaan rohkaistava, koska avun pyytämiseen

liittyy usein häpeää. Asukkaat voivat tarvita tukea myös avuntarpeen tunnistamisessa eli siinä, mihin kaikkeen naapuriapua voi pyytää. Siksi on tärkeää, että naapuriavun tiedottamisessa käytetään arkisia esimerkkejä, jotta kynnys avunpyyntöön on matala. Naapuri-avusta pitäisi saada normaali osa yhteisön elämää. Erään ryhmäläisen sanoin: *“meiltä ei vain saa pyytää apua, vaan pitää pyytää apua, jos sitä tarvitsee”*.

Yhteisenä vapaaehtoistyön haasteena tunnistetaan vapaaehtoisten saatavuus ja sitouttaminen pitkäaikaisesti toimintaan. Ryhmämuotoinen toiminta vapauttaa yksittäisen auttajan henkisestä vastuusta autettavistaan. Auttaa voi, kun itselle sopii. Ryhmästä voi poistua kokonaan tai väliaikaisesti elämäntilanteiden muuttuessa ilman huonoa omaatuntoa. Samalla tämä asettaa haasteita ryhmän pysyvyydelle. Vapaaehtoistyön tulee olla hauskaa ja motivoivaa. Se on kaikkien haastateltujen ryhmävetäjien mielestä tärkeintä. *“Kun ihmiset käyttävät omaa aikaansa, sen tekemisen on oltava mielekästä ja merkityksellistä”*. Yhteiset tapahtumat ja mukava yhdessä tekeminen tukevat vapaaehtoistoimintaa.

Uusien vapaaehtoisten ja nuoremman väen mukaan saamiseen on kenties löydettävä uudenlaisia tapoja ja auttamiskeinoja. Esimerkiksi tietoteknisten taitojen hyödyntäminen voi tässä olla yksi houkutin.

Naapuriavun hyödyt

Organisoidun naapuriavun vahvuus on sen yksinkertaisuudessa. Se ei vaadi

raskasta organisaatiota eikä se maksa paljoa, mutta lisää arjen turvaa ja luo turvallisuudentunnetta jo pelkällä olemassaolollaan. Naapuriapu on motivoivaa, konkreettista tekemistä ihmisille, jotka haluavat auttaa, ja konkreettista apua ja helpotusta heille, jotka apua tarvitsevat.

Parhaimmillaan naapuriapu ei ainoastaan lievitä yksittäisen asukkaan tai mökkiläisen arjen pulmia, vaan se lisää yhteisöllisyyttä, vähentää yksinäisyyttä, lisää keskinäistä luottamusta ja tekee asuinympäristöstä turvallisemman. Tuloksena voi pidemmällä aikavälillä olla esimerkiksi ikäihmisten pärjääminen kotona pidempään ja asukkaiden parempi viihtyminen asuinalueella, mikä vaikuttaa myös alueen pitovoimaan ja jopa vetovoimaan.

Yhteenveto: organisoidun naapuriapuryhmän perustamisen tarkistuslista

1. Koordinointi

- osa jonkin yhdistyksen (ry) toimintaa vai vapaamuotoinen ryhmä?

2. Ryhmään liittyminen ja vaitiolositoumus asiakkaiden asioista

- auttajien kriteerit – onko niitä?

3. Tarjotun avun rajaukset

- avun saannin ehdot selviksi: mihin saa naapuriapua, mihin ei

4. Miten asiakkaat ottavat yhteyttä ryhmään?

5. Vakuuttaminen

- ry:n talkoovakuutus vaiko jokaisen omat henkilökohtaiset vakuutukset?

6. Ryhmän oma sisäinen viestintä ja yhteydenpito

- avun organisointi, linjanvetokeskustelut, vertaistuki, hauskanpito ym.

7. Markkinointi, tiedottaminen

- miten ja missä mainostetaan
- tiedottamisen jatkuvuus

Avun tarjoamisen vaihtoehdot

1. Ryhmän yhteyspuhelin

- + avunpyytäjät saavat apua siltä, joka parhaiten osaa ja ehtii
- + apu ei henkilöidy - apua pyydetään ryhmältä
- vaatii puhelimen -> kustannuksia
- vaatii puhelinpäivystäjän, joka välittää avunpyyntöjä ryhmälle

2. Naapuriapu-WhatsApp

- avunpyyntöjä voi jättää, mutta luottamuksellisuus puuttuu
- + yhteydenottopyyntöjä voi jättää ilman avun aihetta

3. Ilmoitustaululla Annetaan apua ja Tarvitaan apua –lappusia

- ei yksityisyyttä

4. Postilaatikko

- + toimii pienissä naapurustoissa ja mm. kännykättömille avunpyytäjille
- + hyvä täydentäjä muille yhteydenottotavoille
- vaatii aikaa ja mahdollisuuden päästä postilaatikoille

5. Henkilökohtaiset viestit

- henkilöityy
- + tuttu auttaja: apurit yhteisön tiedossa, avunpyytäjä valitsee keneltä pyytää apua

6. Commu

- + yksityisille ja yhdistyksille maksuton ”digitaalinen turvaverkko”, jossa voi pyytää ja antaa apua
- + apua voivat antaa muutkin kuin naapuriapuryhmän jäsenet
- avunpyynnöt julkisia
- vaatii älykännykän ja taitoa käyttää sovellusta

Lähteet

- Commun tiedote STT-infopalvelussa. *Commu-sovellus tuo naapuriavun kaikkien ulottuville – lue kolme koskettavaa tarinaa yhteisöllisyydestä.* 23.10.24.
<https://www.sttinfo.fi/tiedote/70607168/commu-sovellus-tuo-naapuriavun-kaikkien-ulottuville-lue-kolme-koskettavaa-tarinaa-yhteisollisyydesta?lang=fi>.
- Commun kotisivut <https://commuapp.fi> Haettu 3.8.2026
- *Commu oman yhteisön naapuriavun kanavaksi. Webinaariote TATU – Taajamien turvallisuus Keski-Suomessa –hankkeen naapuriapuwebinaarista* 26.11.2025.
<https://www.youtube.com/watch?v=PfCILEvnV3A>
- Keski-Suomen Sydänpiiri ry. Naapuriapuryhmä - kylän voimavara. <https://sydan.fi/keski-suomi/naapuriapuryhma> . Haettu 20.7.2026
- *Naapuriapurinki – opas kyläauttajille. 2011. Toim. Tikkanen, O.* Suomen Kylätöiminta ry:n julkaisusarja 1/2011 ISBN 978-952-5626-20-9. Haettu 25.7.2026
osoitteesta: https://www.keskisuomenkylat.fi/wp-content/uploads/2015/12/Naapuriopas_web.pdf
- Suomen kylät ry. Kylävara-hanke. *Naapuriapu ja arkinen huomiointi.* <https://kylavara.fi/paivittainen-huolenpito/naapuriapu-ja-arkinen-huomiointi/>. Haettu 20.7.2026
- Naapuriapuryhmien vetäjien haastatteluja

Julkaisija

TATU – Taajamien turvallisuus Keski-Suomessa –hanke 2026. Keski-Suomen Sydänpiiri ry:n ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun TATU-hanke on kehittänyt arjen turvallisuutta Keski-Suomen maaseututaajamissa 10/2024-9/2026. Hankkeen rahoitti Keski-Suomen elinvoimakeskus EU:n maaseuturahastosta.

Julkaisun ovat kirjoittaneet Minttu Kellomäki ja Outi Raatikainen.

Kuvat Mari Varonen/Jamk.